

Доброго дня! Тема уроку. Правила побудови складних речень

Увага! Виконані завдання надсилати за електронною адресою:

moshev2020@icloud.com

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

- ПРОСТІ та СКЛАДНІ речення: практичний урок
<https://www.youtube.com/watch?v=exuijEcQWrU>
- Складне речення <https://www.youtube.com/watch?v=7rsKZzgtKg4>

Правила побудови складних речень

У будові складних речень найчастіше трапляються такі помилки:	
1. Надмірне ускладнення складнопідрядного речення підрядними частинами. Деякі з них можна замінити дієприкметниковими або дієприслівниковими зворотами.	
Неправильно	Правильно
Підготовку до складання ЗНО організують відповідно до програми, яку оприлюднюють заздалегідь, з використанням найновіших посібників, інформацію про які можна знайти в Інтернеті.	Підготовку до складання ЗНО організують відповідно до оприлюдненої заздалегідь програми, використовуючи найновіші посібники, інформацію про які можна знайти в Інтернеті.
2. Відрив підрядного означального речення від пояснюваного слова, що може спричинити двозначність у сприйнятті змісту.	
Неправильно	Правильно
Нарада відбулася в кабінеті директора, який знаходився на другому поверсі.	Нарада відбулася в розміщеному на другому поверсі кабінеті директора.
3. Порушення логічних зв'язків між частинами складносурядного речення через неправильне вживання сполучника.	
Неправильно	Правильно
Бібліотека отримала нові видання словників, і учнів про це вчасно не повідомили.	Бібліотека отримала нові видання словників, але учнів про це вчасно не повідомили.

Виділяють такі особливості побудови складних речень:

1. Кожне просте речення у структурі складного має бути правильно побудоване. Наприклад: *Перше, на чому я хочу наголосити, – це взаєморозуміння і взаємоповага в родині.* (Неправильно: *Перше, на чому я хочу наголосити, – це на взаєморозумінні й узаємоповазі в родині*). Щоб перевірити, виділяємо кожне просте речення: 1. *Перше – це взаєморозуміння і взаємоповага в родині.* (а не: *Перше – це на взаєморозумінні й узаємоповазі в родині*). 2. *На чому я хочу наголосити.*

2. Частини складного речення повинні бути однопланові за змістом і граматичним оформленням. Наприклад: *На зборах розглядали питання, хто представлятиме наш клас на шкільному фестивалі «Моя родина», а хто вболіватиме за нашу команду.* (Неправильно: *На зборах розглядали питання участі нашого класу в шкільному фестивалі «Моя родина» і хто вболіватиме за нашу команду*).

3. Щоб уникнути повторення тих самих слів, у наступній частині складного речення їх пропускають або замість них уживають співвідносні займенники (він, такий, який, що тощо), прислівники (тут, там, тоді тощо). Наприклад: 1. *Дідусь і бабуся захоплюються народними піснями, а батьки – класичною музикою.* 2. *Хоч Шевченкового «Кобзаря» ми вивчали у школі, та в нашій родині його часто перечитують.*

4. Підрядне означальне речення потрібно співвідносити в головному з тим іменником, від якого ставимо запитання. Наприклад: *Ми зайшли в гості до дідуся, який щойно повернувся з відпочинку в Карпатах.* (Неправильно: *Ми зайшли до дідуся в гості, який щойно повернувся з відпочинку в Карпатах*).

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

1. Редагування речень

- *Зредагуйте подані речення. Які норми в них порушені?*
- *Визначте тип кожної з виправлених помилок.*

1. Усі, хто бажають взяти участь у конференції, повинні зареєструватися.
2. Якщо присмокування кліща попередити не вдалося, необхідно його обережно видалити і обстежити безкоштовно на зараженість вірусом кліщового енцефаліту в бактеріологічній лабораторії.
3. Багато різних битв відбулося на землі, і всі вони доводять, що не обов'язково війною, а в межах розуму можна домовитися з будь-яких питань.
4. Людський потік через наш двір перекрити навряд чи можливо. А як хочеться, щоб він був прикрасою і школи, і селища.

2. Бліцопитування

- *Дайте відповіді на запитання.*

1. Яке речення називається складним?
2. Яким чином можуть поєднуватися частини складного речення?
3. Яке речення називається складносурядним?
4. Яке речення називається складнопідрядним?
5. Які розділові знаки ставляться в безсполучниковому реченні?

3. Граматична трансформація

- *Перетворіть прості ускладнені речення на складні, замінивши відокремлені члени підрядними реченнями.*

1. Пройшовши з кілометр, вони знову побачили короткі спалахи й темні постаті в житах.
2. Неподалік від їхньої убогої хати стояв розкішний будинок, оточений густим садом.
3. Не спитавши броду, не лізь у воду.
4. З-поміж

багатьох поданих страв найсмачнішою вважалася камбала, приготовлена способом, відомим лише господаркам Лебединого острова. 5. Ішли межі стін, грубо зложених з сірого каменю, вишитих блідими перами папороті. 6. Над головами простиралося небо, повне загадкових світів. 7. Маючи в серці стільки доброти, чи ж можна служити злій справі? 8. Виткнулася валка саней, навантажених великими дубовими колодами.

4. Визначте види зв'язку між простими реченнями:

1. Уродило жито, та нікому жати: пішли наші хлібороби списами орати. 2. Згадай, якою ти була в ту ніч, коли твоє кохання розцвілося: була ти наче лісова царівна у зорянім вінку на темних косах. 3. У лісі було тепер зовсім тихо; внизу ярмом клубилася мряка, але вершки дерев уже купалися в рум'яній заграві. 4. Вже в далині високій сяють зорі, густий туман над озером повис, і спить земля, і води сплять прозорі, і тихо спить густий зелений ліс. 5. На прю стає холодний ранок ще схід дрімає в сизій млі, а голубий, як льон, серпанок затлівсь над скибками ріллі. 6. Можна прострелити думку, що мозок народить, думки ж не вбить.

5. Цифровий тест

- Позначте кожне речення відповідною цифрою. 1 — ССР, 2 — СПР, 3 — БСР, 4 — СР з різними видами зв'язку.

1. Ти до мене прийшла не із казки чи сну, і здалося мені, що стрічаю весну. 2. Будем іти ми з тобою тоді в ніжному вітрі до рання, вип'ю я очі твої молоді, повні туману кохання... 3. Десь вітер грає на віолончелі, морозні пальці приклада до скла, і ти одна в зажуреній оселі замріяно схилилась до стола. 4. Ще в дитинстві я ходив у трави, в гомінливій трепітній лісі, де дуби мовчали величаво у краплинах ранньої роси. 5. Мріють крилами з туману лебеді рожеві, сиплють ночі у лимани зорі сургучеві.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

§ 30 с.101-104 Вправа 354, 357 .